

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. I. Poßitne homo solis naturæ viribus diligere Deum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

DISPUTATIO CXIIII.

De gratiâ necessariâ ad diligendum Deum.

Hic perfectissimus actuum omnium est, qui à creaturâ rationali in hac vitâ elici possunt. Non abs re ergo erit, peculiarem de eo disputationem instituere, ut sciamus sitnè par ei in naturâ virtus, viresque ad illius productionem sufficientes, an verò ob summam ejus eminentiam necessariû sit ad gratiæ adminiculum recurrere; qua in re non unus omnium est dicendi modus, ut mox ostendam. Ut verò questio universaliùs procedat, non de uno aliquo particulari naturæ statu hoc inquiremus, sed ab omni statu præscindimus: quid verò de naturâ lapsâ peculiariter dicendum sit, videbimus postea.

SECTIO PRIMA.

Positne homo solis naturæ viribus diligere Deum.

I.
Actus amoris Dei duplex, supernaturalis & naturalis.

AD pleniorè difficultatis hujus intelligentiam notandum, actum amoris Dei esse duplicem, supernaturalem alterum, alterum naturalem, seu qui Deum ut auctorem naturæ, vel ut primam causam & ultimum finem connaturalem hominis respiciat, undecunquè deum proveniat istorum actuum differentia.

II.
Hæc amoris Dei in naturalem & supernaturalem divisio communis est omnium Theologorum, ut inter alios notat Suarez hic, lib. 1. cap. 29. num. 10. quam distinctionem cum ut vanam & commentitiam, & ad illudendum sacris litteris plurimisquè antiquorum testimoniiis excogitatum rejiceret Baius in opere de charitate, damnantur à Pontificibus Pio V. & Gregorio XIII. propositiones ejus 34. 36. & 38. In præsentî itaque inquiremus utrûm sicut homo alios actus naturales bonos sine gratiâ, seu speciali Dei auxilio exercere potest, ita & possit Deum solis naturæ viribus diligere.

III.
Supponendum secundò, præcipuam difficultatem hic esse de amore Dei perfectò (abstrahendo tamen ab omni statu) seu super omnia; posse namque hominem solis naturæ viribus actum aliquem imperfectum amoris Dei elicere, qualis est actus conditionatus, seu velleitas, aut si quis ideo velit Deo aliquam perfectionem quam habet, existentiam verbi gratia, ut ipsi homini bene sit, seu ut Deus eum conservet, aut aliud hujusmodi, communis est Theologorum sententia, ut ait Suarez hic lib. 1. cap. 29. num. 14. Ratio est, lumine etenim naturæ repræsentatur Deus, ut summum hominis bonum, sine quo, non solum non bene esse, sed nec esse potest, ac proinde eodem lumine naturali cognoscitur Deus ut bonum naturæ humanæ proportionatum, ergo ut homini amabile; nam ut ait Aristoteles Ethicorum 8. cap. 2. Amabile bonum, unicuique autem proprium.

IV.
Ratio est, quia Deus est summum hominis bonum.

Deus verò juxta ipsum rationis naturalis dictamen est maximum bonum, non solum commune universo, sed & particulare homini, etiam ut auctor naturæ est, & finis noster ultimus connaturalis: cum ergo nec bonitas desit amabilitasque naturalis in objecto, nec cognitio etiam naturalis illam repræsentans, cur non poterit voluntas naturaliter in bonitatem illam ferri.

Confirmatur: inlitum quippe natura est, ut homo alium hominem, à quo beneficium aliquod accepit, diligat, quidni ergo & Deum amet, à quo tot in nos profecta sunt beneficia, nisi aliqua occurrant impedimenta, quæ tamen respectu omnis saltem amoris, non semper occurrunt. Confirmatur secundò: Deus sub aliqua ratione veri est objectum naturale intellectûs, ergo & sub aliqua ratione boni est objectum voluntatis, præsertim cum hæc ratio boni naturaliter cognosci possit, naturaliter quippe cognoscitur Deus, ut beneficia nobis conferens, juxta illud actuum 14. v. 16. Et quidem non sine testimonio relinquit semetipsum, benefaciens de celo, dans pluvias, & tempora, &c. & Pl. 18. Celi enarrant gloriam Dei.

Imò Suarez citatus cap. 30. latè contendit contra Vasquez 1. 2. d. 195. cap. 2. non amorem tantum concupiscentiæ respectu Dei, quo scilicet ametur ut nobis bonus, esse possibilem, sed amorem etiam benevolentia, quo nimirum Deus ut auctor naturæ est diligatur propter se. Probat: hujusmodi enim amor, vel excedit naturales vires hominis, quia amor benevolentia est, vel quia terminatur ad Deum: non primum, cum amicitia, quæ est effectus benevolentia, sit ex præcipuis naturæ bonis, hominiquè maximè connaturalis, quod verò terminetur ad Deum, non necessariò elevatur ad gradum supra naturæ vires, cum lumen naturale dicet auctorem naturæ esse propter se diligendum, imò esse amore longè dignissimum, utpote summum bonum, & in quo plurimæ reperiantur perfectiones intrinsecæ, multaquè insuper bona extrinsecæ, ut honor, gloria, cultus, & hujusmodi alia ei debeantur: quare velle ipsi bona, quod spectat ad amorem benevolentia, est actus naturæ rationali maximè conformis, præsertim cum & vixum aliquem probum

Amabile bonum, unicuique autem proprium.

IV.
Si homo sufficientem in se habeat bonitatem, ut ab homine ametur, à fortiori amari potest infinita bonitas Dei.

V.
Non amore tantum concupiscentia, sed etiam benevolentia amari potest Deus viribus naturæ.

Deus est objectum amoris longè dignissimum.

Affectus benevolentia erga Deum creaturæ rationali est maximè conformis.

probum iudicet quis huiusmodi affectu dignum, eundemque illi sæpè naturaliter exhibeat: idem ergo circa Deum naturaliter & scire possumus, & facere.

VI. Sermo hic est de amore perfecto tum ex parte objecti, tum modo tendendi.

Quæstio itaque præfens procedit de amore Dei perfecto, tum ex parte modi tendendi, ut nimirum actus absolutus sit, non conditionatus, seu velleitas, tum etiam ex parte objecti, seu ut sit perfectè obedientialis, ut aiunt, vel formaliter & explicitè, ut cum quis directè vult Deo in omnibus obedire, vel saltem virtualiter; potest enim quis velle Deo etiam absolute aliquod bonum intrinsecum, ut sapientiam quam in eo considerat, aut immensitatem, & tamen simul habere animum, appetitum suum in aliquo objecto peccaminoso explendi. Imò habere quis potest animum non offendendi Deum in hac vel illâ materiâ particulari, non in omni, ut fideles habent non eum negandi, non tribuendi cultum illi debitum idolis, non blasphemias in eum proferendi, & tamen simul possunt velle eum offendere aliena rapiendo, fornicando, & similibus, & verò (quæ hominum miseria est) isthac nimis frequenter præstant. Amor itaque Dei, qui universalis non est, dicitur imperfectus ex parte objecti, alter autem qui solum est conditionatus, seu velleitas, imperfectus dicitur ex modo tendendi.

VII. Amor Dei perfectissimus, seu appreciativus.

Actus ergo perfectus amoris seu super omnia utramque hanc perfectionem continet, includitque insuper peculiarem modum tendendi actus in Deum, ita scilicet ut appreciativè cum non uni tantum vel alteri rei, hoc namque facit actus imperfectus, sed omnibus anteponat, esto quoad gradualementem intensionem actus res aliæ magis amari possint. Consistit itaque hæc appreciativa prælatio in modo tendendi actus voluntatis, quod quidvis velit potius, quam Deum offendere, qua de causâ amor obedientialis vocatur. Etsi verò non sit necessaria comparatio formalis & explicita respectu aliorum objectorum, imò sæpè non expedit eijusmodi comparationem fieri, cum aniam præbere possit peccandi, iis præsertim qui minus sunt in virtute radicati, est tamen amor super omnia comparatio quædam implicita respectu aliorum objectorum, quibus Deum hoc appreciativo modo præfert, ita ut si resolvatur actus, dicat, volo Deum præ omni aliâ re, vel malo quodlibet quam Deum offendere.

Cur hic amor vocetur obedientialis.

VIII. Cum nihil supernaturale in hoc actu reperitur, elici poterit virtutibus naturalibus.

Quod verò sit possibilis etiam huiusmodi actus amoris in substantiâ naturalis, probatur: nulla enim hic apparet supernaturalitas; bonitas quippe Dei, cum naturæ lumine cognosci possit, ut supra diximus de amore imperfecto, poterit & naturaliter amari: sicut enim Angelos ob bonitatem, quam in ipsis concipimus, actu naturali amare possumus, ita & amari potest Deus, cum ut auctor naturæ bonitatem habeat summè amabilem, multoque magis naturæ lumine cognoscibilem, quam sunt Angeli.

SECTIO SECUNDA.

Objectiones contra amorem Dei super omnia, in substantiâ naturalem.

I. Per actum amoris Dei super omnia,

DICES primò: hic amor est super omnia, ergo debet quis per illum amare Deum, etiam super seipsum, cum Deum amare debeat su-

per omnia; hoc autem videtur naturæ vires excedere. Respondetur actum illum in se continere quidem difficultatem, non tamen supernaturalitatem; sicut enim naturaliter amare quis potest rem publicam super seipsum seque pro illius incolumitate, vitæ periculo exponere: ita à fortiori amare poterit Deum.

Nec obstat, quod ait Aristoteles lib. 9. Ethicorum cap. 8. Nempè hominem studiosum amore honesto seipsum magis diligere, quicquid enim facit, facit quia sibi honestum: hoc inquam non obstat, sermo namque est illo loco de bonis privatis, ut bene advertit Suarez hic lib. 1. cap. 30. & 31. num. 24. seu de amicis qui sunt particulares personæ, non verò respectu Dei: quod etiam expressè docet S. Thomas 1. p. q. 60. art. 5. ad 1. & 2. 2. q. 26. art. 3. ad 1. & 2. dignitas quippe Dei, & dependentia quam res omnes ab ipso habent, utpote quibus ille est tota ratio existendi & bonitatis, postulat ut amor ipsius sit regula cuiuscunque amoris creaturæ, etiam illius, quem creatura habet erga seipsum. Deinde non est mens Aristotelis negare amicitiam veram inter homines, sed erga rem publicam, cum certum apud omnes sit eam dari. Quare dictum illud in Ethicis, non ita accipiendum, quasi quisquis diligit amicum, aut patriam, diligere seipsum debeat in actu signato, sed solum in actu exercito; quatenus scilicet dum vult bonum patriæ, majus bonum vult & dat sibi, actum nimirum hunc honestum, qui quid multò præstantius est, quam sit bonum illud, quod vult patriæ, opes nimirum, aut aliud huiusmodi.

Dices secundo: hic actus esset & non esset amicitia erga Deum; esset ut supponimus; non enim est amor concupiscentiæ, ergo amicitia: non esset; amicitia namque est mutua, & requirit redamationem, hic autem actus non exigit ut Deus eum, qui ipsum sic amat, redanet, cum exerceri possit à peccatore, cumque naturalis sit, non potest exigere gratiam & amorem Dei. Respondetur nomen amicitia latius & strictius sumi: amicitia latè sumpta idem est ac affectus benevolentia, quo quis alterum amat propter ipsum, seu ut opponitur amori concupiscentiæ: strictè verò sumpta amicitia varias condiciones requirit, æqualitatem in primis quandam inter personas, ut ait Aristoteles, redamationem seu ut sit mutua, & quæ non lateat amicos, communicationem, & similia, & hoc sensu actus ille naturalis amoris, etiam super omnia, non est amicitia.

Qui ergo huiusmodi actu naturali diligeret Deum, licet quantum est ex parte suâ, seu affectivè, ut aiunt, esset conversus erga Deum, non tamen simpliciter, & effectivè, cum hic amor non habeat oppositionem cum peccato habituali, quamvis excludat peccatum omne actuale, sicut etiam excludit attritio, & propositum quodvis absolutum non peccandi de cætero, cum hoc enim proposito implicat componi ullum peccatum actuale. Quod verò non tollat amor hic peccatum habituale constat, nam alioqui homo solis naturæ viribus iustificaretur, quod dici nequit; hic enim effectus tribuitur ad summum contritionis & charitatis supernaturali. Imò nec actus etiam charitatis seu amoris supernaturalis peccatum tollit ex naturâ suâ, & physicè, sed solum ex ordinatione & acceptatione divinâ: quare ex naturâ rei, & præciso omni favore Dei posset peccatum habituale manere simul cum actu dilectionis Dei super omnia, etiam supernaturali, ut in materiâ de penitentiâ, Deo dante, ostendam.

Dices

Amat quis Deum super seipsum.

II. Quo sensu dicat Aristoteles hominem studiosum magis diligere seipsum.

Amor Dei est regula amoris omnium rerum creaturarum.

III. Hic actus amoris Dei est actus benevolentia, quamvis non sit amicitia mutua.

Amicitia strictius & latius sumitur.

IV. Actus naturalis amoris Dei converteret hominem ad Deum affectivè, non effectivè.

Actus etiam supernaturalis amoris Dei non tollit peccatum habituale ex naturâ suâ.